

Vahva ja välittävä Suomi

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

Vahva ja välittävä Suomi

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen
ohjelma 20.6.2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Valtioneuvosto

Valtioneuvoston kanslia

Tekijänoikeuslaki (404/1961) 9 § Tekijänoikeussuojaa vailla olevat teokset

ISBN pdf: 978-952-383-763-8

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN painettu: 978-952-383-747-8

ISSN painettu: 2490-0613

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Paino: PunaMusta Oy, 2023

Painotuotteet
4041-0619

PEFC-sertifioitu

Tähän painopaperiin
käytetty puu on peräisin
kestävästi hoidetuista
metsistä ja valvotuista
kohteista

www.pefc.fi

Sisältö

Vahva ja välittävä Suomi – hallituksen visio	6
Toiminnan periaatteet	8
1 Kestävä julkinen talous	10
1.1 Talouspolitiikka	11
1.2 Finanssipolitiikka	13
1.3 Veropolitiikka	14
1.4 Omistajapolitiikka	16
1.5 Eläkkeet	17
1.6 Investointiohjelma	18
2 Toimiva ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta	20
2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi	22
2.2 Henkilöstön riittävyys ja saatavuus	24
2.3 Palveluiden vaikuttavuuden lisääminen	27
2.4 Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen	29
2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen	39
2.6 Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen	42
2.7 Kestävä ja kannustava rahoitus sekä hyvinvointialueiden ohjaus	46
3 Kunnat, kaupungit ja valtion aluehallinto	53
3.1 Kunnat ja kaupungit elinvoiman vatureina	53
3.2 Valtion aluehallinto	57
3.3 Yleinen hallintopolitiikka	58
4 Hyvinvointi syntyy työstä	60
4.1 Talouskasvua ja kilpailukykyä tukevat työmarkkinauudistukset	60
4.2 Työelämän kehittäminen ja työhyvinvointi	64
4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva	69
4.4 Kansainvälinen rekrytointi	75
5 Osaava Suomi	78
5.1 Oppimisen perusasiat kuntoon	81
5.2 Toiselta asteelta tiedot ja taidot eteenpäin	85
5.3 Korkea osaaminen ja sivistys tulevaisuuden perustana	87
5.4 Kulttuuri, liikunta ja nuoret	91

6	Kasvun kaava	96
6.1	Nostetaan yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta	97
6.2	Reilumman kilpailun Suomi	103
6.3	Nostetaan Suomen TKI-rahoitusta	110
6.4	Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta	111
6.5	Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne	115
6.6	Suomi elää maaseudusta ja metsistä	126
7	Puhtaan energian Suomi	133
7.1	Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen	135
7.2	Lisääntyvä sähkö käytetään asukkaiden ja teollisuuden hyväksi Suomessa	142
7.3	Luvituksen sujuvuudesta Suomen kilpailuetu	144
7.4	Suomi kasvattaa ilmastokädenjälkeään ja etenee hiilineutraalisuuteen vaikuttavin ja kestävin keinoin	146
7.5	Suomi vaalii arvokasta luontoaan	152
7.6	Kiertotaloudella pidetään Suomen puhtaasta ympäristöstä huolta	154
8	Uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka	157
8.1	Aktiivinen ja kansainvälinen Nato-Suomi	160
8.2	Uskottava maanpuolustus Suomen turvallisuuden perustana	161
8.3	Taloussuhteet osana strategista ulkopoliittikkaa	164
8.4	Kokonaisvaltainen kehityspoliittikka	165
8.5	Kyberturvallisuus, informaatioturvallisuus ja hybridiuhkien torjuminen	167
9	Euroopan unioni: kohti strategista kilpailukykyä	169
9.1	Jäsenvaltioille kuuluu vastuu julkisen taloutensa kestävydestä	170
9.2	Vahvistetaan sisämarkkinoita ja talouskasvua	171
9.3	Euroopan unionin otettava vahvempi rooli geopolitiittisena toimijana	173
9.4	Suomen ääni kuuluviin Euroopan unionissa	174
10	Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio	176
10.1	Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan	177
10.2	Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan	187
10.3	Maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikka	197
11	Suomi liikkeelle -ohjelma	209

Valtioneuvoston johtaminen ja viestintä	212
Vaali- ja puoluelainsäädäntö sekä demokratian käytännöt	215
Liitteet	217
Liite A. Kehyssääntö.....	217
Liite B. Taulukot taloudellisista päätöksistä	220
Liite C. Veropolitiikan linja.....	236
Liite D. Rakennepoliittiset toimet	241
Liite E. Määräaikainen 4 miljardin euron investointiohjelma	244

Vahva ja välittävä Suomi – hallituksen visio

Hallituksen tavoitteena on vahva ja välittävä Suomi, joka pärjää maailman myrskyissä.

Vahvassa ja välittävässä Suomessa ihmisillä on mahdollisuus kasvattaa osaamistaan, työllistyä, pärjätä palkallaan tai eläkkeellään ja elää turvassa. Yhteiskunnassa, jossa perusasiat ovat kunnossa, ihmisillä on oikeus ja vapaus tavoitella oman näköistään hyvää elämää. Ihmiset tuntevat osallisuutta ja luottamusta toisiinsa. Heikoimmista pidetään huolta. Valtiovallan tehtävä on tarjota puitteet vapaudelle ja mahdollisuuksille.

Vahva ja välittävä Suomi pystyy turvaamaan kaikenikäisille palvelut, varhaiskasvatuksesta koulutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja hoivaan, tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Palvelut ja mahdollisuudet varmistetaan myös tuleville sukupolville. Perheissä, yhteisöissä ja yhteiskunnassa ihmiset kantavat vastuuta itsestään ja toisistaan. Lapsiperheet sekä vanhemmuus saavat tukea ja ikäihmisistä pidetään huolta.

Jokaisella lapsella ja nuorella on edellytykset rakentaa hyvää elämää ja tavoitella unelmiaan. Panostukset varhaiskasvatukseen ja peruskouluun luovat jokaiselle koulutuspolkuja. Kaikenikäisten liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen lisää suomalaisten hyvinvointia. Historiallisen suuret julkiset panostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimintaan vievät Suomen maailman huipulle. Suomi on teknologinen edelläkävijä, joka hyödyntää digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet täysimääräisesti, ihmiset mukana pitäen.

Hyvinvoinnin perusta on kestävä talous. Hallituksen tärkein talouspoliittinen tavoite on saada aikaan kestävä kasvua. Hallitus kuroo umpeen kuilua julkisen talouden tulojen ja menojen välillä sekä kääntää Suomen velkaantumisen laskuun. Vahvassa ja välittävässä Suomessa yrittäminen ja työnteke kannattavat ja palkitsevat. Suomessa ja Suomeen investoidaan. Suomessa saa tehdä, menestyä ja yrittää uudelleen, jos epäonnistuu. Hallitus takaa kansalaisten ostovoiman ja arjen kustannusten kohtuullisuuden.

Taloudellisesti vahva Suomi on kriisinkestävä. Vahva ja välittävä Suomi on avoin ja kansainvälinen maa, joka toimii yhdessä muiden valtioiden ja kansojen kanssa eurooppalaisissa ja läntisissä arvo- ja turvallisuusyhteisöissä. Vaikutamme aktiivisesti ja aloitteellisesti niin

Natossa, Euroopan unionissa, YK:ssa kuin muissa kansainvälisissä yhteyksissä. Erityisesti Pohjoismainen yhteistyö on tärkeää ja syvää. Vahva puolustuskykymme myötävaikuttaa koko Pohjolan vakauteen.

Energiamurros ja puhtaat teknologiat tarjoavat Suomelle mahdollisuuksia luoda työtä, vientiä, talouskasvua ja hyvinvointia. Suomen kädenjälki ilmastopolitiikassa on sen kokoa suurempi. Puhdas suomalainen luonto on meille tärkeää. Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja torjumme luontokatoa. Huolehdimme puhtaan ja edullisen energian saatavuudesta.

Vahva ja välittävä Suomi on vakaa ja luotettava maa, vahva demokratia ja itsenäinen oikeusvaltio, jossa jokaista arvostetaan tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Kaksikielisyys on maallemme myönteinen vahvuus.

Vahva ja välittävä Suomi huolehtii kansalaistensa turvallisuudesta kotona, kaduilla ja rajoilla. Torjumme syrjäytymistä, varmistamme poliisin riittävät resurssit ja parannamme oikeusketjun toimivuutta. Turvaamme huoltovarmuuden sekä puhtaan kotimaisen ruuantuotannon.

Kun koko Suomesta pidetään huolta, Suomi ja suomalaiset pärjäävät. Vahvassa ja välittävässä Suomessa suomalaiset voivat luottaa siihen, että asiat tulevat menemään hyvin. Silloin suomalainen hyvinvointiyhteiskunta toimii. Jokainen saa elää itsensä näköistä elämää, toisia kunnioittaen.

Vahva ja välittävä Suomi rakentuu konkreettisista ja rehellisistä ratkaisuksista. Toivo tulevasta rakentuu tekojen kautta. Yhteistyöllä Suomi selviää kaikista haasteista.

Toiminnan periaatteet

Hallitus rakentaa toimivaa, turvallista ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa, jossa kansalaisten mahdollisuudet menestykseen ja hyvinvointiin turvataan ylisukupolvisesti.

Suomi on vahva demokratia, jossa kansalaisten yleinen luottamus julkisiin instituutioihin on korkealla. Luottamus julkiseen hallintoon perustuu sen kykyyn palvella kansalaisia avoimesti, tehokkaasti ja vastuullisesti. Kansalaisten luottamuksen ylläpitämisen eteen tehdään töitä vakaasti ja pitkäjänteisesti. Osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet ovat demokraattisen yhteiskunnan perusta. Avoin, ratkaisukeskeinen keskustelu ja vastuullinen julkisen vallan käyttö rakentavat suomalaista tulevaisuutta.

Kestävä hyvinvointi perustuu sivistykseen ja osaamiseen, yrittäjyyden ja työnteon arvostukseen sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteille. Kaikilla on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksi Suomessa.

Hallitus toimii aktiivisena osana sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja kansainvälisten suhteiden rakentajana.

Suomalainen julkinen hallinto sijoittuu kansainvälisten vertailuiden kärkeen. Hallitus edistää toimivaa ja avointa hallintoa, jossa panostetaan jatkuvuuteen ja johdonmukaisiin toimintatapoihin. Kansalaisten ja viranomaisten välisessä suhteessa vaalitaan hyvän hallinnon periaatteita.

Hallitus pyrkii toiminnassaan ennakoivaan ja erilaiset muutosvoimat tunnistavaan toimintatapaan. Poliittikkatoimien valmistelu perustuu poikkihallinnolliseen työotteeseen. Näin varmistetaan resurssien tehokas hyödyntäminen ja osaamisen joustava käyttö. Tiedeyhteisön asiantuntemusta hyödynnetään laajasti.

Hallitus katsoo myös tämän päivän haasteita kauemmas. On tärkeää, että Suomena löydämme näkymän siitä, millaisen maan haluamme tuleville sukupolville rakentaa. Hallitus käynnistää Yhteinen, kukoistava Suomi -tulevaisuustyön, jonka tavoitteena on löytää näkymä siitä, millaisen maan haluamme tuleville sukupolville vastuullisesti rakentaa.

Hallitus varmistaa toimillaan demokraattisen oikeusvaltion tulevaisuutta. Ajantasainen ja toimiva lainsäädäntö turvaa yhteiskunnan vakautta ja suojaa yksilöiden perusoikeuksia. Hallitus edistää lainvalmistelun laadukasta ja tietoperusteista vaikutusarviointia sekä sääntelykeinojen punnintaa.